

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Narva kolledž

Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õpikeskkonnas

Darina Dõrlova

**TALLINNA LASTEAIJA- JA MUUSEUMIÕPETAJATE KOOSTÖÖVÕIMALUSED
LASTE ARENGU TOETAMISEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Kaja Visnapuu MA

Narva 2025

KINNITUS

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandus allikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

/tööautoriallkiri/

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Darina Dõrlova

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Tallinna lasteaia- ja muuseumiõpetajate koostöövõimalused laste arengu toetamisel“, mille juhendaja on MA Kaja Visnapuu, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Darina Dõrlova

19.05.2025

SUMMARY

COOPERATION OPPORTUNITIES BETWEEN KINDERGARTEN AND MUSEUM EDUCATORS IN SUPPORTING CHILDREN'S DEVELOPMENT IN TALLINN

The aim of this bachelor's thesis is to analyse cooperation practices between kindergarten teachers and museum educators in Tallinn, focusing on how museum-based educational programs support the development of preschool children. The research explores the forms of collaboration before, during, and after museum visits, identifying both current practices and challenges in communication, role division, and feedback mechanisms.

The theoretical framework relies on sociocultural learning theories by Vygotsky, Bruner, Rogoff, and Bronfenbrenner, as well as contextual learning concepts by Falk and Dierking. These perspectives emphasize the importance of meaningful, experience-based learning in stimulating environments such as museums. The thesis highlights that effective learning in such environments depends on adult mediation, shared reflection, and a coherent educational context.

The empirical part is based on two separate online surveys conducted among 67 kindergarten teachers and 11 museum educators from six museums. The results show that while both parties value cooperation, it is often limited to technical arrangements like scheduling. Museum educators often lack essential background information about children's developmental needs, which affects their ability to adapt sessions. Kindergarten teachers, in turn, express a desire for clearer communication and guidance to better integrate museum visits into their curriculum.

During the visit, teachers tend to take a supportive role, helping children focus and occasionally complementing museum educators' explanations. However, the level of involvement varies. After visits, most teachers conduct follow-up activities (e.g., creative tasks, discussions), but feedback to museums is rare, hindering further program development.

The thesis concludes that for cooperation to be effective, it must be intentional, reciprocal, and supported by shared tools (e.g., structured booking forms, feedback channels) and regular communication. Recommendations include improving teacher training in museum pedagogy, enhancing mutual awareness through workshops, and fostering systematic partnerships. Such collaboration enriches the child's learning environment and maximizes the developmental impact of museum experiences.

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	7
1. KOOLIEELIKUTE ARENG, MUUSEUM KUI ÕPIKESKKOND JA KOOSTÖÖ ÕPETAJATE VAHEL	10
1.1. Eelkoolialise lapse areng.....	10
1.2. Arengut toetav õpikeskkond ja selle loomine	12
1.3. Eel- ja järeltegevused muuseumihariduses ning selle tähtsus lapse arengu toetamisel....	14
1.4. Lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide koostöö ja koostöisus.....	14
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA.....	16
2.1. Uurimistöö eesmärk ja küsimused.....	16
2.2. Uurimismeetodite valik ja kirjeldus.....	16
2.3. Uurimistöö protseduur.....	17
2.4. Valimi moodustamine ja kirjeldus.....	19
3. UURIMISTULEMUSTE ANALÜÜS.....	21
3.1. Koostöö lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide vahel enne muuseumikülastust.....	21
3.2. Rollide ja vastutuse jagunemine muuseumikülastuse ajal.....	22
3.3. Järeltegevused lasteaia muuseumikogemuse kinnistamiseks.....	25
ARUTELU, JÄRELDUSED JA ETTEPANEKUD.....	29
KOKKUVÕTE.....	31
KASUTATUD KIRJANDUS.....	33
LISAD.....	38
Lisa 1. Küsimustik lasteaiaõpetajatele.....	38
Lisa 2. Küsimustik muuseumipedagoogidele.....	44
Lisa 3. Ülevaade lasteaialastele suunatud haridusprogrammidest Tallinna muuseumides.....	48

SISSEJUHATUS

Lapsepõlv on üks olulisemaid perioode inimese arengus, kuna just sel ajal kujunevad välja põhilised oskused, väärtushinnangud ning enesetaju. Varajases eas saadud kogemused mõjutavad lapse intellektuaalset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mistõttu on äärmiselt oluline pakkuda lapsele mitmekesist ja arengut toetavat kasvukeskkonda (Peaasi, 2025).

Koolieelses eas lasub lapse arengu toetamise vastutus peamiselt vanematel, kes loovad lapsele soodsad tingimused õppimiseks ja arenemiseks nii kodus kui ka lasteasutuses (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999, § 18 lg 2 p 1). Samas mõjutab lapse arengut ka tema sisemine aktiivsus, mida ümbritsev keskkond võib kas toetada või piirata. Laste arengut soodustavas kasvukeskkonnas mängivad kesksel rolli täiskasvanud, sealhulgas lasteaiadõpetajad, kelle ülesanne on luua lapse arengut stimuleeriv keskkond (Murrík & Põldaru, 2011).

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ning elluviimisel on hädavajalik arvestada laste individuaalseid eripärasid, sealhulgas nende võimete, keelelise ja kultuurilise tausta ning tervises seisundiga. Lapse arengut mõjutavad nii tema sisemine motivatsioon kui ka teda ümbritsev keskkond, kus tähtsat rolli mängivad lapsevanemad, õpetajad ning teised kasvukeskkonna kujundajad (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008, § 3 lg 1). Pedagoogide vastutada on keskkonna kujundamine viisil, mis toetab lapse arengut mitmekülgset ja järjepidevalt (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008, § 5 lg 2). Hariduse eesmärk ei seisne ainult aineadmiste ja -oskuste edasiandmises, vaid hõlmab ka üldpädevuste kujundamist, nagu suhtlemis- ja koostööoskus, kriitiline mõtlemine, suutlikkus teha teadlikke valikuid ning tegutseda erinevates keskkondades ja koos teiste valdkondade esindajatega (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024).

Seetõttu on oluline, et nii kodu kui ka haridusasutused teeksid tihedat koostööd, et toetada lapse terviklikku arengut ja valmistada teda ette eluks kiiresti muutuvmas maailmas.

Tallinn 2035 arengustrateegia raames on 2024/2025. õppeaasta pühendatud muusika- ja kunstiteemadele, mis loob võimaluse rikastada laste kultuuri- ja kunstiõpetust. Selle eesmärgi saavutamiseks saab teha koostööd muuseumidega, kasutades seal pakutavaid õpikeskkondi ja haridusprogramme. Käesolev uurimus keskendub muuseumide ja alushariduse koostöö

hetkeseisule ning õpetajate koostööle muuseumihariduse rakendamisel Tallinna linna muuseumide ja lasteaedade näitel (Tallinna Haridusamet, 2024).

Teema käsitlemine on oluline nii muuseumipedagoogika kui ka alushariduse valdkonna arendamise seisukohalt. Eestis on varasemad uuringud keskendunud eelkõige muuseumipedagoogika võimalustele üldhariduskoolide kontekstis, samas kui alushariduse vaatenurk on jäänud seni vähem uurituks (Uusmaa, 2016). Ka Margit Maasik (2023) osutab, et võrreldes kooliharidusega on teaduslikku käsitlust alushariduse ja muuseumihariduse koostööst Eestis napilt. Varem on uuritud õpetajate hoiakuid ja kogemusi seoses muuseumitundide kasutamisega (Mathiesen, 2016), samuti on käsitletud muuseumikülastuste harjumusi ning õpetajate hinnanguid loodusteaduslike muuseumide haridusprogrammidele põhikooli loodusainete õpetajate vaatenurgast (Potsep, 2013). Kink (2013) on uurinud klassiõpetajate rolli ja vastutust õppekäikude kavandamisel ja läbiviimisel. Alushariduse kontekstis on uuritud Järvamaa lasteaiaõpetajate ja Tallinna Ülikooli Rakvere Kolledži alushariduse kolmanda kursuse pedagoogika üliõpilaste teadlikkust muuseumihariduse võimalustest alushariduse toetamisel (Uusmaa, 2016). Maasik (2023) uuris, kui pädevad on lasteaiaõpetajad muuseumi kui avatud õpikeskkonna kasutamisel, keskendudes nende teadmistele, oskustele ja hoiakutele.

Erdman, Nguyen ja Middleton (2022) rõhutavad, et muuseumikeskkond ei ole üksnes paik kunsti- või ajaloo objektide tutvustamiseks, vaid ka sotsiaalne ruum, kus erineva tausta ja kogemusega inimesed kohtuvad ning käsitletakse ühiskondlikke ja kultuurilisi teemasid. Uurimused on näidanud, et õpetajad peavad muuseumikülastuste edukuse seisukohalt oluliseks pädeva ja kogenud muuseumispetsialisti olemasolu (Uusmaa, 2012). Samuti eeldatakse, et muuseumipedagoogid valdavad grupijuhtimise oskusi, oskavad ennast kehtestada, kasutavad selget ja kandvat häält ning esitavad materjali kaasahaaravalt (Uusmaa, 2016).

Muuseumihariduse ja alushariduse koostöö on aktuaalne teema nii lasteaiaõpetajate kui ka muuseumipedagoogide jaoks. Õpikäsituse muutmine ja uuendamine sõltub suures osas õpetajate valmidusest ja oskustest teha koostööd nii laste kui ka kolleegidega ning kaasata kogukonda (Kutsekoda, 2018; Visnapuu, 2020 a). Probleem seisneb aga selles, et alushariduse ja muuseumihariduse vahelist koostööd on seni käsitletud vähem kui üldhariduse ja muuseumihariduse seoseid (Maasik, 2023). Samas on õpetajate koostöö ja sünergia laste

arengukeskkonna kujundamisel oluline nii alushariduses kui ka formaalhariduses – nii lasteaias kui ka koolis.

Käesoleva uurimuse eesmärk on analüüsida lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide koostööd muuseumikülastuste eel-, põhi- ja järeltegevustes. Täpsemalt keskendutakse sellele, milliseid koostöövorme õpetajad rakendavad ning millised aspektid jäävad koostöös tähelepanuta. Uurimistöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas toimub lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide omavaheline koostöö enne muuseumikülastust?
2. Kuidas jaguneb vastutus lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide vahel muuseumikülastuse ajal?
3. Milliseid järeltegevusi viiakse läbi lasteaias, et kinnistada muuseumikogemust?

1. KOOLIEELIKUTE ARENG, MUUSEUM KUI ÕPIKESKKOND JA KOOSTÖÖ ÕPETAJATE VAHEL

1.1. Eelkoolialise lapse areng

Areng hõlmab inimese ja teiste elusolendite süstemaatilist muutumist sünnist kuni surmani, hõlmates nii kvantitatiivseid kui kvalitatiivseid muutusi. Arenguprotsessid toimuvad korrapäraselt ning jagunevad õppimiseks ja küpsemiseks. Ning arenguks on kolm põhikomponenti: intellektuaalne (kognitiivne), sotsiaalne-emotsionaalne ja füüsiline (psühhomotoorne). See on ühtaegu bioloogiline, sotsiaalne ja kultuuriline protsess, kus inimene, olles pärilike omadustega, on pidevas vastasmõjus ümbritseva sotsiaalse keskkonnaga (Veisson, 2017).

Jean Piaget' (1963) kognitiivse arengu teooria järgi areneb laps neljas etapis: sensomotoorne periood (0–2 a), operatsioonieelse mõtlemise periood (2–7 a), konkreetsete operatsioonide periood (7–11 a) ja formaalloogilise ehk abstraktse mõtlemise periood (alates 12. eluaastast). Igas etapis arenevad lapse tunnetuslikud võimed järjest keerukamaks – alates meelte ja liigutuste kaudu maailma mõistmisest kuni loogilise ja abstraktse mõtlemiseni. Varases sensomotoorses staadiumis õpib laps maailma tundma peamiselt oma meelte ja liikumise abil ning alles hiljem kujuneb võime mõelda esemete ja nähtuste üle ka siis, kui need ei ole otseselt vaadeldavad (Arula, 2011).

Vygotsky kultuur-ajalooline lähenemine rõhutab, et inimese areng ei toimu eraldi, ainult sotsiaalses keskkonnas. Tema keskse idee järgi on lähima arengu tsoon (ZPD) lapse arengutase, kus ülesande täitmiseks vajab ta täiskasvanu või kogenuma kaaslaste abi. Vygotsky teoorias on oluline ka mängu roll, kus laps ületab oma tegelikku vanust ja harjutab uusi sotsiaalseid käitumismudeleid (Vygotsky, 1978).

Bruner täiendas Vygotsky kontseptsioone, võttes kasutusele "telligute" (scaffolding) lähenemise, mille puhul täiskasvanu või kogenum kaaslane toetab last keerukate ülesannete lahendamisel, luues soodsa sotsiaalse keskkonna (Wood et al., 1976; Bruner, 1986). Bruneri ja Vygotsky (1978) järgi toimub õppimine sotsiaalsetes kontekstides, kus õpetajate ja kaaslaste roll on kognitiivse arengu edendamisel keskne.

Bronfenbrenner (1979) ökoloogiliste süsteemide teooria kirjeldab arengut mõjutavaid keskkondi: mikrosüsteem hõlmab otsest ümbrust (nt kodu, kool), mesosüsteem seob erinevaid keskkondi, eksosüsteem hõlmab kaudseid mõjusid ning makrosüsteem peegeldab ühiskonna väärtusi ja kultuuri.

Rogoff (1990) arendas Vygotsky sotsiokultuurilist teooriat edasi, rõhutades kognitiivse arengu analüüsimist kogukonna, inimestevaheliste suhete ja indiviidi tasandil. Ta käsitleb õppimist kui sotsiaalset tegevust, mida vahendavad täiskasvanud ja kaaslased, kes toetavad last, pakkudes väljakutseid tema arusaamadele ja oskustele, ning uurib mõtlemisprotsesside ja kultuurilise konteksti vastastikust mõju, integreerides tõendeid kognitiivsest psühholoogiast, antropoloogiast ja haridusest (Rogoff, 1990).

Õppimine toimub sotsiaalsetes kontekstides, nagu kodu, lasteaed ja muud lapse igapäevased keskkonnad. Nii Vygotsky (1978) kui ka Bruner (1986) rõhutavad õpetaja olulist rolli lapse toetamisel ja juhendamisel. Eakaaslased soodustavad arengut vastastikuse toetuse kaudu ühistes tegevustes, kusjuures koostöö ja grupitöö mängivad õppimise edendamisel võtmerolli (Veisson & Nugin, 2008).

Lähima arengu tsooni mõiste on oluline lapse arengu ja õppimise mõistmisel, eriti uutes ja mitmekesistes õpikeskkondades, nagu seda on muuseumid. Lähima arengu tsoon viitab tasemele, kus laps ei ole veel suuteline iseseisvalt teatud ülesannet täitma, kuid on võimeline seda tegema kompetentsema täiskasvanu või eakaaslase juhendamisel. Sellises tsoonis tegutsemine võimaldab pakkuda lapsele sobivat väljakutset ning tuge, mis soodustab arengu järgmise etapi saavutamist. (Vygotski, 1978).

Falk ja Dierking (2000) kirjeldavad, et õppimine toimub kolme teguri koosmõjul: need on isiklik, sotsiaalne ja füüsiline kontekst. Isiklik kontekst tähendab seda, mida õppiija juba teab, millised on tema huvid ja kui motiveeritud ta on. Sotsiaalne kontekst viitab suhtlemisele ja koostööle teiste inimestega, näiteks õpetajate või kaaslastega. Füüsiline kontekst on seotud kohaga, kus õppimine toimub – näiteks muuseum, kus keskkond ise (eksponaadid, ruumid jms) toetab õppimist. See lähenemine on eriti oluline muuseumikülastuste puhul, kus suur roll on vahetul kogemusel ja ümbritseval keskkonnal (Falk & Dierking, 2000).

1.2. Arengut toetav õpikeskkond ja selle loomine

Muuseumipedagoogiline tegevus võib toimuda mitte ainult muuseumikeskkonnas, vaid ka lasteaias, koolis, huviharidusasutustes, kodus, tänaval jne. (Bezrukova, Volkova, 2018).

Kristina Nugini ja Tiia Õuna koostatud teoses “Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias” tuuakse esile, et lapse arengut toetav õpikeskkond peab olema turvaline, mitmekesine ja võimalusterohke. Õpikeskkonna oluline osa on täiskasvanu mudeldav eeskuju, mis aitab lastel õppida sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi läbi täiskasvanute käitumise jälgimise. Täiskasvanud peavad pakkuma positiivset eeskuju, demonstreerides koostöö- ja suhtlemisoskusi, ning soodustama lapse aktiivset osalust (Nugin & Õun, 2017).

Õpetajal on oluline roll koolieelikute arengukeskkonna loomisel. Tema väärtushinnangud, hoiakud ja uskumused peegelduvad lasteaiakeskkonnas ning mõjutavad otseselt laste sotsiaalset, kognitiivset ja emotsionaalset arengut (Niiberg & Linnas, 2007).

Lisaks sellele ka õpetaja kutsestandard (EKR tase 6) kirjeldab õpetajat kui spetsialisti, kes kavandab ja viib ellu lapsest lähtuvat, arengut toetavat ning kaasavat õppeprotsessi. Standardis rõhutatakse lapse individuaalsuse arvestamist, koostööoskuste ja suhtlemisoskuste arendamist, väärtuskasvatust ning koostööd lapsevanemate ja teiste spetsialistidega (Kutsestandard, 2024).

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava rõhutab, et õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ning läbiviimisel tuleb arvestada laste eripära, sealhulgas nende võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, tervise seisundit jm. Pedagoogid on laste arengu suunajad ja arengut toetava keskkonna loojad (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008).

Riikliku õppekava tõlgendamine võib olla keeruline, eriti ilma praktilise koolitöö kogemusega. Eesti alushariduse, põhikooli ja gümnaasiumi õppekavad on õppijakesksed ja pakuvad õpiväljundites ning temavalikus suurt paindlikkust. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse järgi on keskmises õpilase vaimne, füüsiline, kõlbeline, sotsiaalne ja emotsionaalne areng, eneseteostus ning teaduspõhise maailmapildi kujunemine. (Põhikooli riiklik õppekava, 2011).

Õppekava tõlgendamine jääb tavaliselt kooliõpetajate õlgadele, kuna nemad vastutavad õppijate arengu toetamise eest, sealhulgas õppekäikude korraldamise eest. Kooliõpetajad on seega teiste õpikeskkondade, sealhulgas muuseumide, haridustöötajate olulised partnerid õppeprogrammide loomisel. (Timoštšuk, 2020).

Lapse arengut mõjutavad otseselt ja kaudselt ka tema ümbritsev keskkond, sealhulgas füüsiline ja sotsiaalne keskkond. Lapse aktiivsus on üks võtmetegureid, sest see võimaldab tal osaleda sotsiaalsetes ja füüsilistes tegevustes, mis arendavad tema oskusi ja teadmisi. Sotsiaalne kontekst ning täiskasvanute ja eakaaslaste roll mudeldavate käitumisviisidena mõjutavad lapse arengut suurel määral (Nugin & Õun, 2017).

Inge Timoštšuk märgib oma kogemusõppe käsiraamatus “Kogemusõppe avatud õppekeskkonnas”, et avatud õppekeskkonnas on õppijate kaasamine, nende iseseisvuse toetamine ning täpsed juhised teadmiste omandamisel väga olulised. Uurimuslik ja teemapõhine õpe on hea võimalus niiviisi õppida. (Timoštšuk, 2020)

Muuseum on ühiskonna ja selle arengu teenistuses olev alaliselt tegutsev, üldsusele avatud ning majanduslikku kasumit mittetaotlev kultuuri- ja haridusasutus. Selle ülesandeks on koguda, säilitada, uurida ning vahendada inimese ja tema elukeskkonnaga seotud vaimset ja materiaalselt kultuuripärandit hariduslikel, teaduslikel ja elamuslikel eesmärkidel (Sõnastaja, 2015).

Lisaks toetab muuseum ka õpetajate professionaalset arengut ja õpetaja-lapse suhteid, pakkudes keskkonda, kus kohtuvad formaalne ja mitteformaalne haridus. See võimaldab mitmekesiseid lähenemisviise ning tugevdab kaasaegse õpikäsituse põhimõtteid. Efektiivne muuseumikülastus on õppekavaga seotud, läbimõeldult planeeritud ja sisaldab nii eel- kui ka järeltegevusi. Just sellisel viisil toetab see õppijakeskset lähenemist, teadmiste süvendamist ja seoste loomist. (Visnapuu, 2020a).

Muuseumid pakuvad mitmekesiseid õppeprogramme, mis toetavad koolide ja lasteaedade õppetööd, mistõttu viiakse üha enam tunde ja tegevusi läbi muuseumikeskkonnas. Õppimine muuseumis toob palju kasu – see on kooskõlas riikliku õppekavaga ja tugineb kaasaegsele õpikäsitusele, mis innustab õpetajaid külastama muuseume ja kasutama nende haridusvõimalusi (Tallinna Ülikool, 2020).

Muuseumikülastuse abil saab täita väga erinevaid eesmärke ja sihte. Nendest valib õpetaja välja sobivad eesmärgid vastavalt õppekavale ning oma klassi vajadustele konkreetsel ajahetkel. Samal ajal mõjutab seotud eesmärkide tähtsuse järjekord kogu külastuse lõpptulemus. (Karnezou, Pnevmatikos, Avgitidou, Kariotoglou, 2021).

1.3. Eel- ja järeltegevused muuseumihariduses ning selle tähtsus lapse arengu toetamisel

Üheks võimaluseks suurendada muuseumiõppe kasutegurit ja integreerida muuseumiprogrammid sujuvalt ning õppimist toetavalt õpetaja igapäevatoösse on siduda muuseumitund kooli eel- ja järeltegevustega. (Tallinna Ülikool, 2020).

Eeltegevuste kogumisse kuuluvad tegevused, mida viiakse läbi enne muuseumikülastust, et valmistada õpilasi selleks paremini ette. Näiteks võib eelnevalt kaardistada õpilaste ootusi külastuse suhtes, mis annab neile võimaluse esitada küsimusi ja väljendada huvi just nende teemade vastu, mis neid enim kõnetavad (Tallinna Ülikool, 2020).

Järeltegevuste materjal on mõeldud õpetajale, et toetada muuseumikülastuse järgset tööd õpilastega koolis. Nende tegevuste eesmärk on kinnistada ja süvendada muuseumitunnis omandatud teadmisi ning kogemusi. Näiteks võib õpetaja näidata õpilastele ühe näitusel nähtud kunstiteose koopiat ja arutada koos, millised sündmused võisid teose kujutatud olukorrale eelneeda või järgneda. Seejärel saavad õpilased oma ideid esitada ettekande või lühikese etendusena. Lisaks võivad õpilased pidada näitusepäevikut, kuhu kirjutavad oma mõtteid ja muljeid, uurivad lähemalt kunstniku loomingut või keskenduvad ühele teosele, visandades seda või märkides üles olulisi detaile (Tallinna Ülikool, 2020).

Eel- ja järeltegevuste kaasamine muudab õppimise mitmekesisemaks ja huvitavamaks, mis omakorda toetab paremat teadmiste omandamist ning suurendab õpilaste huvi ka tulevaste õppekäikude vastu (Tallinna Ülikool, 2020).

1.4. Lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide koostöö ja koostöisus

Koostööoskused on tänapäeva hariduses äärmiselt oluline osa ning neid oskusi kirjeldatakse kui võimet juhtida ja motiveerida inimesi, pidada tulemuslikke läbirääkimisi ning teha meeskonnatööd, toetudes emotsionaalsele ja sotsiaalsele intelligentsusele – oskusele mõista ja suunata enda ning teiste käitumist, mõtlemist ja tundeid erinevates suhtlusolukordades. (Haridus- ja Teadusministeerium, 2024). Aga praktikas jäävad lasteaiaõpetajad muuseumitundides tihti passiivseks vaatlejaks, samal ajal kui muuseumi haridustöötaja- muuseumiõpetaja või

muuseumipedagoog - juhib kogu õppetegevust ise (Visnapuu, 2020 b). Sellises olukorras on tegemist koostööga selle kitsamas mõistes (cooperation), kus osapooled täidavad oma rolli paralleelselt, kuid puudub sügavam sisuline kaasamine. Koostöisest õpetamisest (collaboration) saame rääkida siis, kui kahe osapoole vahel toimub ka teadlik ühisrefleksioon ja planeerimine. (Slabina, 2017).

Koostöisel õpetamisel on siiski ka omad väljakutsed. Teadusuuringud näitavad, et õpetajad võivad koostööd tajuda ohuna oma professionaalsele autonoomiale, eriti kui autonoomiat mõistetakse kui kontrolli oma klassiruumi ja õpetamisstiili üle. (Visnapuu 2020 b).

Koostöö arenemine koostöiseks partnerluseks eeldab ka struktuurset tuge. Regulaarsed arutelud, ühised planeerimised ning muuseumiprogrammide kohandamine laste arengutasemele ja keelelisele taustale toetavad sisulist õppimist. Kui lasteaiaõpetaja jagab muuseumitunniks eelinfot rühma vajadustest ja osaleb aktiivselt tegevuse käigus ja järel, aitab see luua vastastikusel usaldusel ja vastutusel põhineva koostöösuhte. Haridusuuringutes tehakse selge vahe koostöö ja koostöisuse vahel. Koostöö (cooperation) tähendab sihipärast tegevust ühise eesmärgi nimel, kus toimuvad rollide ja tööühesmärkide jaotused, kuid iga osapool tegutseb omaette. Koostöisus (collaboration) viitab seevastu hoiakule ja valmisolekule jagada infot, arvestada teineteisega ning tegutseda vastastikusel usaldusel põhinevalt. (Slabina, 2017).

Hiljutises uurimuses on Margit Maasik välja toonud, et Tartu lasteaiaõpetajad teadvustavad muuseumikeskkonna potentsiaali laste arengu toetamisel ning mõistavad ka eel- ja järeltegevuste tähtsust. Samas ilmneb, et muuseume kasutatakse praktikas harvemini kui näiteks looduskeskkonda või linnaruumi. Kasutuse sagedus sõltub õpetajate teadlikkusest, hoiakutest ja oskustest ning arenguruumi on eriti koostööoskustes ja sisulisemas suhtluses muuseumipedagoogidega. Uuring rõhutab, et muuseumihariduse laiem lõimimine õpetajakoolitusse ning täienduskoolitusse suurendaks õpetajate valmisolekut ning võimekust seda õppevormi rakendada. Just sellisel viisil toetab see õppijakeskset lähenemist, teadmiste süvendamist ja seoste loomist (Maasik, 2023).

Seega on muuseumiharidus selle protsessi osalejate meeskonnatöö. Ning selle eesmärk on tutvustada lastele ümbritsevat maailma, kujundada üldinimlikke väärtusi, rikastada esteetilisi arusaamu ning arendada kunstilist maitset (Bezrukova, Volkova, 2018).

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

2.1. Uurimistöö eesmärk ja küsimused

Käesoleva uurimuse eesmärk on analüüsida lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide koostööd muuseumikülastuste eel-, põhi- ja järeltegevustes. Täpsemalt keskendutakse sellele, milliseid koostöövorme õpetajad rakendavad ning millised aspektid jäävad koostöös tähelepanuta. Uurimistöö eesmärgi saavutamiseks on püstitatud järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas toimub lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide omavaheline koostöö enne muuseumikülastust?
2. Kuidas jaguneb vastutus lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide vahel muuseumikülastuse ajal?
3. Milliseid järeltegevusi viiakse läbi lasteaias, et kinnistada muuseumikogemust?

2.2. Uurimismeetodite valik ja kirjeldus

Uuringus kasutatakse kvantitatiivset uurimisviisi. Andmete kogumiseks kasutati ankeetküsitlust, mis osutus sobivaks, kuna võimaldas koguda andmeid suuremalt arvult osalejatelt ning käsitleda mitmekesisest teemaderingi (Hirsjärvi et al., 2005, lk 182).

Autor koostas kaks eraldi küsimustikku: ühe lasteaiaõpetajatele ja teise muuseumipedagoogidele. Küsimused tuginesid uurimistöö eesmärkidele ja uurimisküsimustele ning nende koostamisel arvestati ka teooriat ja juhendaja soovitusi, et tagada asjakohasus ja sihipärasus. Lasteaiaõpetajate küsimustik sisaldas 19 valikvastusega ja kahte avatud küsimust, muuseumipedagoogide oma aga 10 valikvastusega ja kolme avatud küsimust.

Uurimistöö teoreetiline ja metodoloogiline raamistik toetub kvalitatiivse uurimuse põhimõtetele, mille keskmes on inimese tähenduslik kogemus. Inimeste igapäevane sotsiaalne tegevus kujundab sotsiaalset reaalsust, mis on Herbert Blumeri (1986) järgi osa tegelikkuse tähenduslikust struktuurist. Kvalitatiivse uurimuse eesmärk on mõista, kuidas see reaalsus

kujuneb ning kuidas toimivad inimestevahelised suhted ja sotsiaalne elu laiemalt (Strömpl, 2020). Sellises uurimisviisis on olulisel kohal humanistlikud väärtused ja inimõiguste järgimine, mis suunavad uurimuse eetikat ning aitavad vaadelda sotsiaalset korda kriitilise pilguga. Inimeste subjektiivsed kogemused pakuvad autentset ja süvitsi minevat teavet (Strömpl, 2020).

Küsitluse käigus kogutud andmete töötlemiseks kasutati tabelarvutusprogrammi Microsoft Excel 2019 ning tekstianalüüsi ja tulemuste esitamise eesmärgil Microsoft Word 2019. Valikvastusega küsimuste tulemusi sisestati Excelisse, kus arvutati sagedused ja protsendid. Avatud vastuseid analüüsiti sisuanalüüsi põhimõtteid järgides. Esile toodi korduvad teemad ja tähenduslikud mustrid, mis grupeeriti kategooriatesse.

Andmete analüüs võimaldas tuvastada õpetajate ja muuseumipedagoogide kogemustes korduvaid jooni ning toetada uurimistöö eesmärkide saavutamist. Tulemuste esitamisel arvestati anonüümsust ning vastuseid ei seostatud ühegi konkreetse isikuga.

2.3. Uurimistöö protseduur

Uurimistöö läbiviimine koosnes mitmest järjestikusest etapist, mille eesmärk oli tagada uurimise usaldusväärsus, andmete kvaliteet ning vastavus uurimistöö eesmärkidele. Töö käigus viidi läbi pilootuuring, seejärel põhiküsitlus lasteaiaõpetajate seas ning lisaks küsitlus muuseumihariduse spetsialistide hulgas. Andmete kogumisel ja töötlemisel lähtuti teadusuuringute eetikanõuetest, tagades osalejate anonüümsus ja andmete konfidentsiaalsus.

Enne põhiuuringu läbiviimist korraldati eeltestimine ehk pilootuuring, mille eesmärk oli hinnata küsitluse küsimuste selgust, arusaadavust ja asjakohasust. Pilootuuring võimaldas vajadusel küsimusi täiendada, ümber sõnastada või muuta enne lõpliku küsitlusversiooni kasutuselevõttu (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2005). Pilootuuring viidi läbi ajavahemikus 4.–8. märtsini 2025.

Pilootuuringusse kaasati neli lasteaiaõpetajat kolmest erinevast Tallinna lasteaiaist, kusjuures iga osaleja töötas erinevas vanuserühmas lastega. Osalejatega võeti eelnevalt ühendust e-posti teel, järgides teadusuuringute eetilisi põhimõtteid (Teaduseetika, s.a). Küsitlusele lisatud kaaskirjas tutvustati bakalaureusetöö eesmärki, rõhutati osalemise vabatahtlikkust ja anonüümsust ning paluti teadlikku nõusolekut osalemiseks.

Pilootuuringu käigus paluti osalejatel hinnata vastamiseks kuluvat aega ning anda tagasisidet küsimuste selguse, sobivuse ja sõnastuse kohta. Saadud ettepanekute alusel viidi küsitlusse sisse vajalikud muudatused: täpsustati sõnastusi ning eemaldati mitteolulised isikuandmeid puudutavad küsimused, nagu sugu ja vanus. Oluliseks peeti õpetajate tööstaaži, kuna see võimaldab paremini mõista nende kogemuspõhist perspektiivi uuritava teema suhtes. Küsimustiku täitmine võttis pilootuuringus osalenud õpetajatel aega keskmiselt 15–20 minutit.

Lisaks küsimuste sisulisele testimisele võimaldas pilootuuring kontrollida ka küsitluse tehnilist toimivust veebikeskkonnas Connect.ee. Kõik neli pilootuuringus osalenud õpetajat võtsid hiljem osa ka põhiküsitlusest. Küsitlus edastati lasteaedade juhtkondadele e-posti teel koos selgitava kaaskirjaga, milles tutvustati uurimistöö eesmärki ja paluti küsitlust õpetajatega jagada.

Veebiküsitluse läbiviimiseks kasutati platvormi Connect.ee. Vastajad said personaalse lingi, mis suunas nad otse küsitluskeskkonda. Küsimustikule vastamise periood kestis 12.–20. märtsini 2025. Kuna vastuste arv jäi esialgu oodatust väiksemaks, saadeti 21. märtsil meeldetuletus ning pikendati vastamise tähtaega kuni 19. aprillini. Viimased vastused laekusid tähtajaks. Vastajate anonüümsus ja andmete konfidentsiaalsus olid tagatud kogu protsessi vältel ning sellele viidati ka küsitluse sissejuhatuses.

Lisaks lasteaiaõpetajatele viidi küsitlus läbi ka muuseumihariduse valdkonnas tegutsevate spetsialistide hulgas: muuseumipedagoogide, haridustöö kuraatorite ja tunnijuhtide seas. Uuringusse kaasati kuus Tallinna muuseumi, mis pakuvad haridusprogramme koolieelses eas lastele: viis Lasnamäel asuvat muuseumit (Lastemuuseum Miiamilla, KUMU, Mikkeli muuseum, Kadrioru kunstimuuseum ja Peeter I maja) ning üks Haaberstis asuv muuseum (Eesti Vabaõhumuuseum).

Küsitluse eesmärk oli kaardistada muuseumitöötajate kogemusi ja vaateid koostööle lasteaiaõpetajatega, keskendudes muuseumiküllastuste planeerimisele ja läbiviimisele. Uuriti koostöövorme, suhtluskanaleid, õpetajate osalust muuseumitundides ning võimalikke koostööprobleeme ja arendusvõimalusi. Küsitluse läbiviimiseks kasutati samuti Connect.ee keskkonda. Iga muuseumi esindajale saadeti e-posti teel kaaskiri, milles tutvustati uurimistöö teemat ja eesmärki ning paluti kaasata muuseumipedagooge küsitluses osalemisel.

2.4. Valimi moodustamine ja kirjeldus

Käesoleva uurimistöo valimisse kuulusid Tallinna Lasnamäe linnaosa munitsipaallasteaedade õpetajad ning Lasnamäe linnaosale geograafiliselt lähimate Tallinna muuseumide haridustöötajad. Uuringus osalesid järgmised muuseumid: Lastemuuseum Miiamilla, Kumu kunstimuuseum, Mikkelki muuseum, Kadrioru kunstimuuseum, Peeter I maja ning Eesti Vabaõhumuuseum. Viimane, kuigi asub Haabersti linnaosas, on oluline rahvakultuuri vahendaja ning populaarne sihtkoht Tallinna lasteaedade õppekäikude läbiviimiseks.

Muuseumitöötajate valim hõlmas spetsialiste, kelle tööülesannete hulka kuulub alushariduse sihtrühmale suunatud haridusprogrammide kavandamine ja läbiviimine. Lasteaiaõpetajate valimisse kaasati Lasnamäe linnaosa 28 munitsipaallasteaia pedagoogid. Valimi moodustamisel kasutati eesmärgistatud valimit, et koguda uurimisküsimustele sisuliselt asjakohaseid vastuseid. Osalejad valiti koostöös lasteaedade ja muuseumide juhtkondadega, arvestades nende ametialast pädevust ning praktilist kokkupuudet lasteaia- ja muuseumihariduse koostöoga.

Tallinna Haridusameti (2024) andmetel tegutseb Lasnamäe linnaosas kokku 28 munitsipaallasteaeda. Lasteaiaõpetajatele suunatud küsitlus saadeti elektrooniliselt iga lasteaia üldkontaktile koos palvega edastada see rühmaõpetajatele. Küsitluse eesmärk oli kaardistada õpetajate kogemusi ja ootusi koostöös muuseumipedagoogidega. Kokku vastas küsitlusele 67 õpetajat. Küsimustik oli anonüümne ja täidetav veebikeskkonnas Connect.ee.

Valimi esindatuse piiranguks tuleb pidada selle arvulist ulatust. Eeldusel, et igas Lasnamäe linnaosa lasteaias tegutseb keskmiselt 5–6 rühma ning igas rühmas töötab kaks õpetajat, võib piirkonnas kokku töötada ligikaudu 270–320 lasteaiaõpetajat. Sellest lähtuvalt moodustavad 67 vastanut hinnanguliselt 20–25% võimalikust üldkogumist. Arvestades, et küsitluse levitamine toimus lasteaedade üldkontaktide kaudu ning vastamine oli vabatahtlik ja anonüümne, ei saa eeldada, et kõik piirkonna lasteaiad oleksid valimis võrdselt esindatud. Tõenäolisem on, et igast lasteaiast osales keskmiselt 2–3 õpetajat, mistõttu ei ole tegemist täiel määral representatiivse valimiga.

Vastanute hulgas oli esindatud erinev töökogemus: kuni 5-aastase staažiga töötajaid oli 5, 6–10-aastase staažiga 4 ning üle 10-aastase kogemusega 2 vastajat. Enamik muuseumitöötajaid

olid otseselt seotud alusharidusele suunatud haridusprogrammide arendamise ja läbiviimisega ning tegelesid aktiivselt koostööga lasteaedadega.

Muuseumi haridustöötajate uuringus osales 11 spetsialisti kuuest muuseumist. Kõige enam vastajaid oli Eesti Vabaõhumuuseumist (4), järgnevalt Lastemuuseum Miiamillast (3), Kumu kunstimuuseumist (2), Kadrioru kunstimuuseumist (1) ja Peeter I majast (1). Mikkel muuseumist vastuseid ei laekunud. Selline jaotus võimaldab hinnata erinevate muuseumide kogemusi ja valmisolekut koostööks lasteaedadega ning toetab analüüsi mitmekülgsust ja usaldusväarsust.

Uurimismeetodite kombineerimine toetab tulemuste usaldusväarsust ning rikastab uurimistöö analüütilist väärtust.

3. UURIMISTULEMUSTE ANALÜÜS

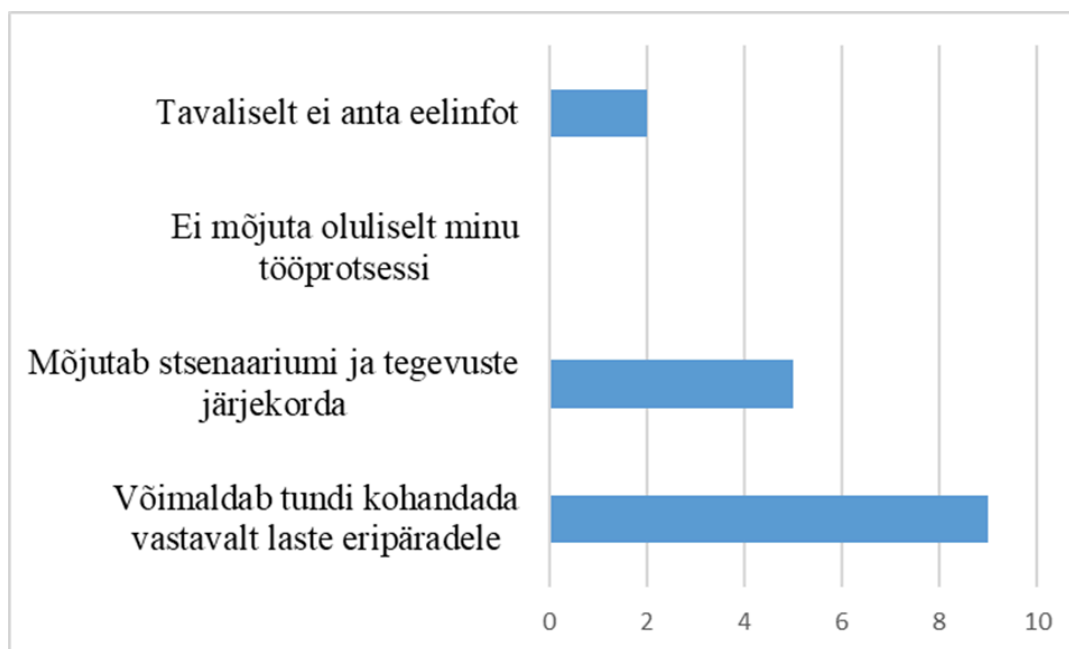
Käesoleva uurimistöö eesmärk oli uurida lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide koostööd seoses muuseumikülastustega – nii ettevalmistuses, külastuse ajal kui ka järeltegevustes. Fookuses oli, milliseid koostöövorme praktikas kasutatakse ning millised aspektid võivad jääda tähelepanuta. Andmed koguti ankeetküsitluse kaudu, millele vastas 67 lasteaiaõpetajat ja 11 muuseumipedagoogi. Tulemused kajastavad mõlema osapoole vaatenurki ning võimaldavad analüüsida koostööpraktikaid ja nende tõlgenduste sarnasusi ja erinevusi. Tulemusi esitletakse kolmes alapeatükis, mis käsitlevad koostööd erinevates etappides.

3.1. Koostöö lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide vahel enne muuseumikülastust

Küsitluste tulemused näitavad, et koostöö lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide vahel enne muuseumikülastust toimub peamiselt kirjalikult. Muuseumitöötajatest 8 märkisid, et enim kasutatakse suhtluskanalina e-kirju, ning 6 mainisid telefonivestlusi. Planeerimiskohtumisi ei toimunud üldse ning 2 muuseumipedagoogi ütlesid, et aktiivset suhtlust enne külastust ei toimu. Samas pidasid 9 muuseumitöötajat õpetajatelt saadavat eelteavet väga oluliseks, kuna see aitab kohandada programmi laste vajadustele; 5 märkisid, et info mõjutab ka tegevuste järjekorda ja tunni ülesehitust.

Lasteaiaõpetajatest 37 kinnitasid, et nemad vastutavad haridusprogrammi broneerimise eest, valides sobiva programmi muuseumi kodulehelt ja broneerides selle e-posti teel. Külastuse eesmärgistamist koolieelse lasteasutuse õppekava valdkondade põhjal hindas väga või pigem oluliseks 63 õpetajat. Samas selgus, et vaid 12 õpetajat peab väga oluliseks teavitada muuseumipedagoogi oma rühma laste arenguvajadustest, samal ajal kui 14 ei pea seda üldse oluliseks.

Kuigi 51 õpetajat pidas oluliseks seada külastusele eesmärk vastavalt õppekavale, jagas vaid 12 neist aktiivselt seda teavet muuseumitöötajatega. Sama arv (12) õpetajaid peab väga oluliseks ka info edastamist laste arenguvajaduste kohta. See viitab kommunikatsioonilõhele – mõlemad pooled peavad infot tähtsaks, kuid see ei jõua alati sujuvalt ühest osapoolast teiseni (vt. Joonis 1).

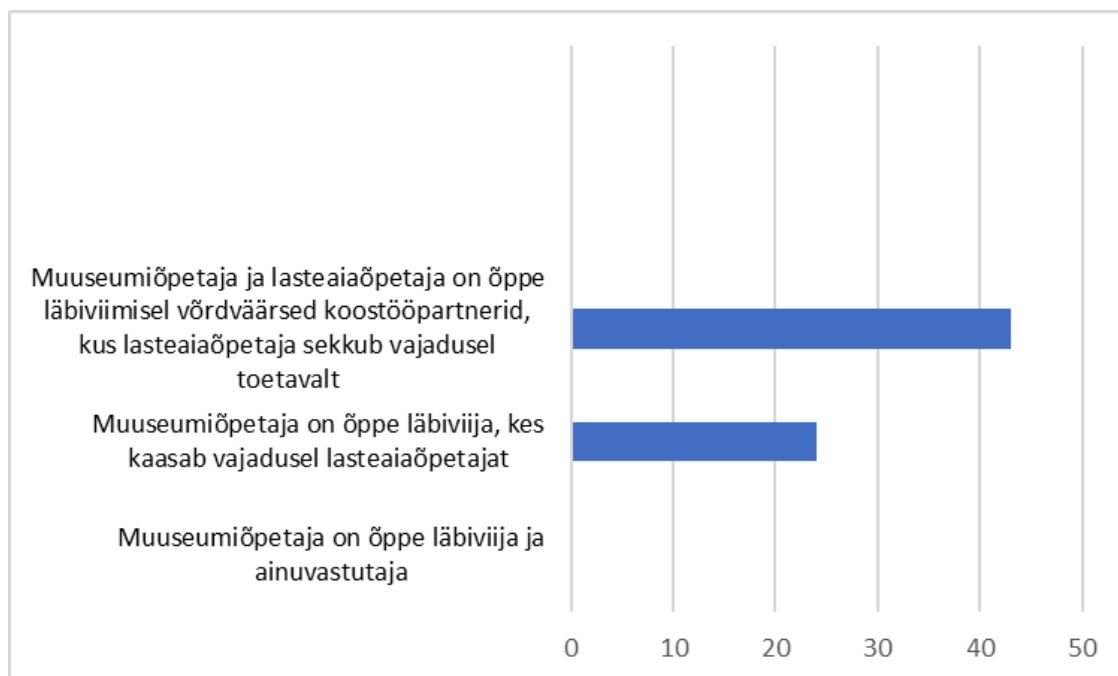

Joonis 1. Muuseumipedagoogide arvamus selle kohta, kuidas lasteaiaõpetajate antud eelteave mõjutab muuseumitunni planeerimist.

Muuseumitöötajad tõid välja, et õpetajate ootused jäävad tihti välja ütlemata, mis raskendab programmi kohandamist. Samuti mainiti juhtumeid, kus õpetajad saavad hiline misega või ei toeta laste osalemist muuseumitunnis piisavalt.

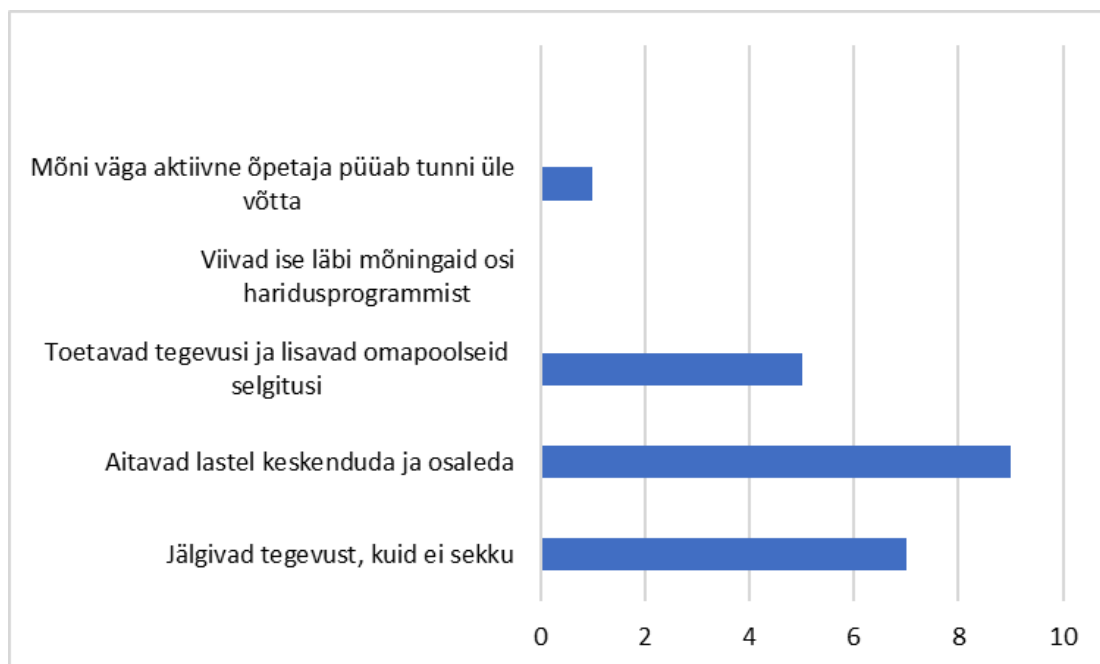
3.2. Rollide ja vastutuse jagunemine muuseumikülastuse ajal

Küsitluste tulemused näitavad, et õpetajad ja muuseumipedagoogid tajuvad oma rolli muuseumikülastuse ajal pigem täiendavana kui vastandlikuna. Lasteaiaõpetajad pidasid kõige sobivamaks koostöövormiks olukorda, kus õpetaja ja muuseumipedagoog tegutsevad võrdsete partneritena ning õpetaja sekkub toetavalt vastavalt vajadusele – sellise mudeli valis 43 vastanut. 24 õpetajat eelistas, et põhirõhk jääks muuseumitöötajale, kuid õpetaja toetaks vajadusel. Mitte ükski vastanu ei pidanud sobivaks varianti, kus kogu vastutus jääks ainult muuseumipedagoogile. See viitab õpetajate valmisolekule aktiivselt osaleda õppeprotsessis ka väljaspool lasteaia keskkonda.

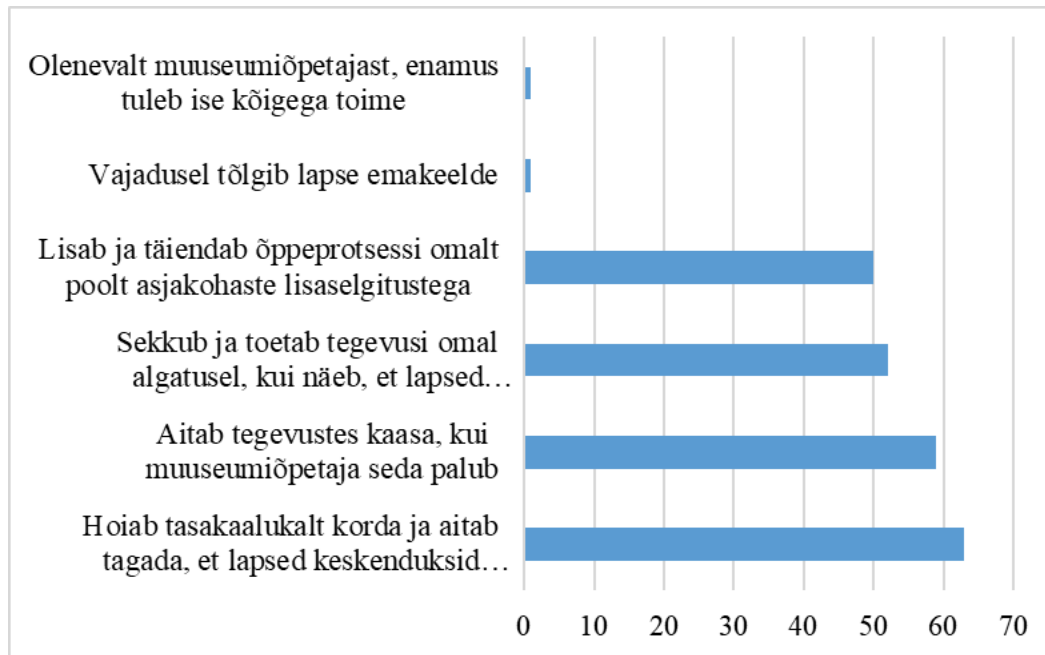
Joonis 2. Millisel viisil võiks olla vastutus muuseumis toimuva õppeprotsessi läbiviimise eest jagatud muuseumiõpetaja ja lasteaiaõpetaja vahel lasteaiaõpetajate arvamusel.

Muuseumipedagoogide vastused peegeldasid kogemust, et õpetajate aktiivsus muuseumitunnis on väga varieeruv. 9 vastanut märkis, et õpetajad aitavad lastel keskenduda ja osaleda; 5 tõid välja, et õpetajad lisavad ka omapoolseid selgitusi; samas kui 7 märkis, et õpetajad pigem ei sekku, vaid jälgivad toimuvat. Ükski muuseumipedagoog ei kinnitanud, et õpetajad viiksid ise läbi osa haridusprogrammist. Siiski toodi välja juhtumeid, kus mõni väga aktiivne õpetaja püüab tunni üle võtta, kuid muuseumipedagoog palub tal viisakalt juhendamise tagasi anda.

Joonis 3. Kui oluline on muuseumipedagoogide arvamusel lasteaiaõpetaja roll muuseumikülastuse õnnestumiseks.

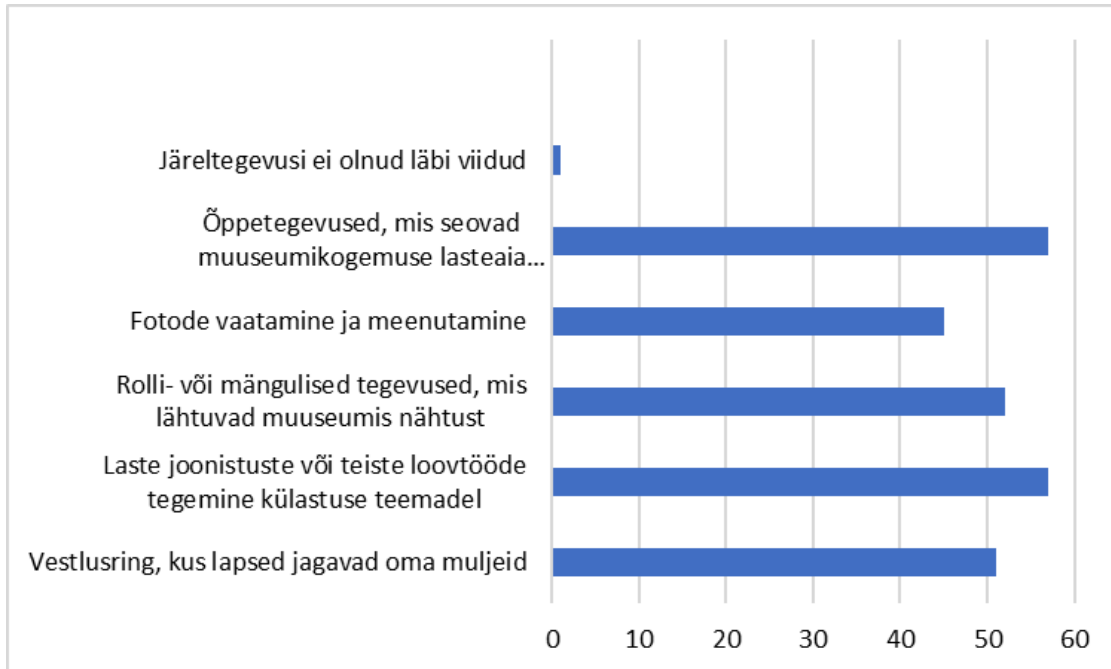
Lasteaiaõpetajad hindavad oma rolli muuseumikülastuse ajal mitmekülgset. 63 vastajat töid esile korra hoidmise ja laste keskendumise toetamise kui olulise osa oma rollist. 59 õpetajat märkis, et nad aitavad tegevustes kaasa, kui muuseumipedagoog seda palub. Samuti tõi 52 õpetajat välja, et nad sekkuvad ja toetavad tegevusi omal algatusel, kui näevad, et lapsed vajavad lisatuge või selgitusi. Lisaks märkis 50 õpetajat, et nad lisavad ja täiendavad õppeprotsessi omalt poolt asjakohaste selgitustega, mis toetavad laste arusaamist. Üks vastaja tõi eraldi välja ka vajaduse tõlkida või kohendada muuseumipedagoogi selgitusi lapse emakeelde, eriti mitmekeelse rühma puhul, et tagada kõigi laste mõistmine ja kaasatus (vt. Joonis 4).

Joonis 4. Lasteaiaõpetajate arvamus õpetaja rolli kohta õppeprotsessi toetamisel muuseumikülastuse ajal.

3.3. Järeltegevused lasteaias muuseumikogemuse kinnistamiseks

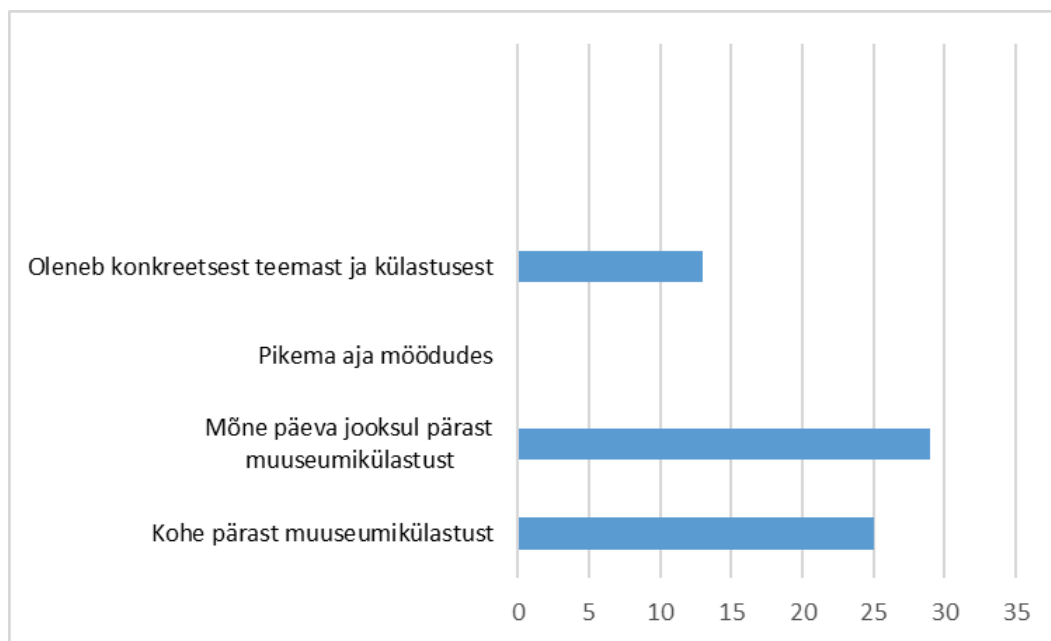
Küsitluse tulemused näitavad, et õpetajad kasutavad järeltegevustena sageli vestlusringe, loovtöid, rollimänge ja muuseumis tehtud fotode vaatamist, mis aitavad lastel kogetut reflekteerida. 57 vastanujatest kinnitasid, et nad seovad muuseumikülastuse teemad teadlikult igapäevase õppekava valdkondadega, tugevdades seeläbi õppimise eesmärgipärasust. Paljud õpetajad rõhutasid ka laste loovtööde tegemist muuseumi teemadel ning muuseumitunnis õpitud mängude taaskandamist kodurühmas.

Joonis 5. Milliseid järeltegevusi on lasteaiaõpetajad läbi viinud pärast muuseumikülastust.

Mõned õpetajad mainisid, et on saanud muuseumist kaasa töölehti või soovitusi, mida saab lasteaias edasi kasutada. Samuti on esinenud juhtumeid, kus muuseumikogemus on kujunenud projektõppe algtõukeks.

Järeltegevuste ajastus on õpetajate hinnangul väga oluline. 25 vastanut märkis, et nad viivad järeltegevusi läbi vahetult pärast külastust, ning 29 õpetajat teevad seda järgneva paari päeva jooksul. Mitte ükski vastaja ei pidanud sobivaks lükata järeltegevusi edasi pikemaks ajaks, mis viitab õpetajate teadlikkusele laste vanusest tulenevatest mälu- ja keskendumisomadustest. Üks õpetaja kirjutas: „Järeltegevused peab lasteaialastele tegema kohe, sest nende mälu on lühiajaline“. 13 vastajat märkis, et ajastus sõltub konkreetsest teemast ja külastusest.

Joonis 6. Järeltegevuste ajastus õpetajate hinnangul.

Järeltegevuste mõju laste arengule hinnati väga positiivselt. Vastustes rõhutati, et need tegevused toetavad laste kognitiivset arengut, loovust, keelelist eneseväljendust, sotsiaalseid oskusi ning soodustavad emotsioonide jagamist. Samuti tõsteti esile sõnavara arengut ning huvi tekkimist uute teemade vastu, mis viitab muuseumikogemuse laiemale kasvatuslikule väärtusele.

Ka muuseumipedagoogid on märganud, et osa õpetajaid jagab pärast külastust tagasisidet: neile on saadetud fotosid, küsitud täiendavaid selgitusi õpitud laulude ja mängude kohta või kirjeldatud, kuidas muuseumiteemat rühmas edasi arendati. Selline vastastikune teabevahetus süvendab koostööd ning aitab muuseumidel oma programme veelgi paremini kohandada lasteaegade vajadustele.

Lasteaiaõpetajad rakendavad pärast muuseumikülastust järeltegevusi, et tugevdada muuseumis kogutut. See näitab, et õpetajad väärtustavad muuseumihariduse rolli laste arengus. Samas ilmnes, et muuseumipedagoogid saavad järeltegevuste kohta tagasisidet harva – enamasti juhul, kui nad seda ise initsieerivad. Sellest hoolimata on tagasiside väärtuslik ja aitab muuseumitunnist saadud kogemust paremini lasteaia konteksti siduda.

Mõlemad osapooled jagavad soovi tõhustada vastastikust suhtlust ja süvendada arusaamist teineteise ootustest. Muuseumipedagoogid ootavad rohkem eelteavet, sh rühma eripärade, eesmärkide ja võimalike piirangute kohta. Õpetajad aga ootavad selgemat struktuuri, infopäevi, koolitusi ja aruteluvõimalusi, mis aitaksid mõista muuseumi kui õpikeskkonna potentsiaali ja spetsiifikat. Mitmed vastajad rõhutasid, et koostöö võiks olla süsteemsem, teadlikum ja kavandatud pikaajaliselt, mitte piirduda vaid üksikute haridusprogrammidega.

ARUTELU, JÄRELDUSED JA ETTEPANEKUD

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida Tallinna lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide koostöövõimalusi laste arengu toetamisel. Fookuses oli see, kuidas muuseumikeskkonnas toimuvad haridusprogrammid toetavad koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevust ning millised on osapoolte ootused ja kogemused koostöös. Uuring põhines kahe veebiküsitluse tulemustel, kus osales kokku 78 vastajat, sealhulgas 67 lasteaiaõpetajat ja 11 muuseumipedagoogi. Andmeanalüüs tugines teoreetilisele raamistikule ning arutelu oli üles ehitatud vastavalt uurimisküsimustele, millele järgnesid järeldused ja praktilised ettepanekud.

Uurimistöö esimene küsimus käsitles lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide koostööd enne muuseumikülastust. Küsitluse tulemused näitasid, et kuigi õpetajad ja muuseumitöötajad peavad koostööd tähtsaks, on see praktikas sageli pealiskaudne ja piirdub põhiliselt e-kirjade või telefonikõnedega. Õpetajad väärtustavad muuseumikülastuse eesmärgistamist koolieelse lasteasutuse õppekava põhjal, kuid ei pruugi pidada vajalikuks jagada infot laste rühma eripärade või arenguvajaduste kohta. Samal ajal rõhutavad muuseumipedagoogid just selle eelinfo olulisust, et kohandada programm lapsekeskseks ja sihipäraseks. Selline vastuolu viitab olulisele kommunikatsioonilõhele, mis võib takistada muuseumihariduse potentsiaali täielikku rakendumist.

Teine uurimisküsimus keskendus sellele, kuidas jaguneb vastutus lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide vahel muuseumikülastuse ajal. Tulemustest selgus, et paljud õpetajad soovivad täita aktiivset toetajarooli ning tegutseda partnerina, toetades lapsi tegevustes, pakkudes neile selgitusi või vajadusel tõlkides. Samas ilmnes, et õpetajate roll on sageli ebaselge ja võib varieeruda passiivsest vaatlejast kuni aktiivse osalejani. Muuseumipedagoogid kinnitasid, et mõnel juhul ei järgita varasemaid kokkuleppeid ega toetata laste osalust piisavalt, mis võib mõjutada nii tegevuste kulgu kui ka laste õppimiskogemust.

Kolmas uurimisküsimus uuris, milliseid järeltegevusi lasteaias kasutatakse muuseumikogemuse kinnistamiseks. Õpetajad rakendavad neid tegevusi mitmekesiselt: loovtööd, rollimängud, vestlusringid ja temaatilised õppetegevused aitavad lastel kogetut mõtestada ning seostada varasemate teadmistega. Tavaliselt viiakse need tegevused läbi vahetult pärast külastust või

mõne järgneva päeva jooksul, et säilitada laste huvi ja tugevdada kogemuse mõju. Muuseumipedagoogid märkisid aga, et õpetajate tagasisidet järeltegevuste kohta saadakse harva, mis piirab võimalusi haridusprogrammide edasiseks kohandamiseks ja arendamiseks.

Uuringu põhjal võib teha mitmeid ettepanekuid, kuidas koostööd tõhustada. Esiteks oleks vaja luua tööriistu, mis toetavad eelkommunikatsiooni, näiteks broneerimisvormid, kuhu õpetaja saaks sisestada infot rühma vajaduste kohta. Koostöö rollid ja vastastikused ootused tuleks selgelt sõnastada juba enne muuseumikülastust, olgu selleks siis infokiri, telefonivestlus või lühike kohtumine. Samuti võiks arendada mehhanisme õpetajate tagasiside kogumiseks, näiteks lihtne digitaalne vorm, kuhu oleks võimalik kirja panna järeltegevuste tulemused ja refleksioonid.

Lisaks on vajalik regulaarselt korraldada ühiseid infopäevi ja koolitusi, kus lasteaiaõpetajad ja muuseumipedagoogid saaksid kogemusi vahetada ning õppida üksteise praktikatest. Samuti võiks muuseumihariduse teemasid enam käsitleda õpetajakoolituses, pakkudes metoodilist tuge ja praktilisi tööriistu. Positiivset mõju avaldaks ka heade koostööpraktikate esiletoomine ja jagamine, mis aitaks kujundada koostöökultuuri ja tugevdada professionaalset partnerlust.

Uurimistöö tulemused näitavad selgelt, et lasteaia ja muuseumi koostöös peitub suur potentsiaal laste arengu toetamiseks. Paljud õpetajad on oma töös juba muuseume kasutanud, enim on mainitud Eesti Vabaõhumuuseumi ja Lastemuuseum Miiamillat, kuid kogemusi on olnud ka mitmete teiste muuseumidega. See viitab sellele, et muuseumikeskkonda tajutakse kui väärtuslikku õppe- ja kasvatuskeskkonda, kuid selle mõju sõltub otseselt osapoolte teadlikkusest, koostöö kvaliteedist ja ühiste eesmärkide seadmisest.

Koostöö edukaks rakendamiseks on vaja usalduslikku partnerlust, pidevat infovahetust ning selgelt kokkulepitud rolle. Seda toetavad ka õpetaja kutsestandard ning visioon haridusvõrgustikust, kus lasteaia ja muuseumi koostöö toetab lapse arengut terviklikult ja järjepidevalt. Ühiselt tegutsedes on võimalik muuta muuseumikogemus mitte ainult meeldejäävaks, vaid ka sisukaks ja arendavaks osaks lapse õpiteekonnast.

KOKKUVÕTE

Eelkooliealiste laste arengu toetamisel on oluline pakkuda mitmekesist, turvalist ja tähenduslikku kasvukeskkonda, mis toetab õppimist nii formaalsetes kui mitteformaalsetes õpikeskkondades. Õppe- ja kasvatusgevused väljaspool haridusasutust, sealhulgas muuseumis, aitavad lastel õppida vahetult ja kogemuslikult, arendades nende vaimseid, sotsiaalseid, emotsionaalseid ja füüsilisi oskusi. Muuseumikeskkond on üks võimalus, kus õppimine toimub loomulikus ja elamuslikus keskkonnas, pakkudes rikkalikke võimalusi seoste loomiseks ning teadmiste süvendamiseks.

Tänapäevane konstruktivistlik õpikäsitlus, mis tugineb Bruner, Piaget' ja Vygotsky teooriatele, rõhutab lapse aktiivset osalust teadmiste loomisel ja õppimisel läbi kogemuse. Samadest põhimõtetest lähtutakse ka muuseumipedagoogikas, kus õppimist toetavad vahetu kogemus, refleksioon ja kontekstitundlikkus. Falki ja Dierkingi (2000) kontekstuaalse õppimise mudel rõhutab, et õppimist mõjutavad nii eelnev teadmus, sotsiaalne interaktsioon kui füüsiline keskkond. Seetõttu on oluline nii õppekäiguks ettevalmistamine kui ka järgnevad mõtestavad tegevused lasteaia, mis aitavad kogetu siduda varasema teadmise ja uute arusaamadega.

Käesolev bakalaureusetöö keskendus Tallinna lasteaia- ja muuseumipedagoogide koostöö analüüsimisele eesmärgiga mõista, kuidas muuseumiharidus toetab laste arengut ning millised on koostöö ootused ja praktikad.

Uurimistulemused näitavad, et kuigi lasteaiaõpetajad ja muuseumipedagoogid hindavad koostööd kõrgelt, on see praktikas sageli juhuslik. Koostöö põhineb pigem üksikisikute initsiatiivil kui teadlikul ja süsteemsel planeerimisel. Eelkommunikatsioonis esines puudujääke – õpetajad ei jaganud piisavalt infot laste rühmade eripärade kohta, mis raskendas muuseumipedagoogidel haridusprogrammide kohandamist. Ka rollijaotus muuseumitundides oli ebauhtlane – osa õpetajaid oli aktiivselt kaasatud, teised jäid kõrvale. Järeltegevusi viidi küll läbi, kuid nende sisu jäi muuseumitöötajatele sageli nähtamatuks, kuna puudus regulaarne tagasiside ja refleksioon.

Töö oluliseks järeltuleks oli, et tulemuslik koostöö eeldab selgeid kokkuleppeid, ühiseid eesmärke ja vastastikust pühendumist. Struktureeritud eelkommunikatsioon ja teadlik koostööplaneerimine aitavad paremini rakendada muuseumi kui õppimist toetava keskkonna potentsiaali.

Ettepanekutena toodi välja vajadus täiendada broneerimisvorme info kogumiseks laste rühmade kohta, täpsustada rolle enne külastust, lihtsustada digitaalselt tagasiside andmist, korraldada infopäevi ja koolitusi ning integreerida muuseumiharidus õpetajakoolitusse.

Kokkuvõttes kinnitab uurimistöö, et lasteaedade ja muuseumide teadlik koostöö võib oluliselt rikastada laste arengukeskkonda, kui see põhineb usaldusel, läbipaistval suhtlusel ja jagatud eesmärkidel.

KASUTATUD KIRJANDUS

Arula, T. (2011). *Lapse psühhomotoorne areng esimesel elupoolaastal*. Tartu Tervishoiu Kõrgkool. https://siseveeb.nooruse.ee/e-ope/lpa1pa/kognitiivne_areng.html (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Bezrukova, M. I., & Volkova, N. N. (2018). Музейная педагогика в системе дошкольного образования и воспитания. *Образование и воспитание*, (9–11).
<https://moluch.ru/th/4/archive/94/3351/> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Bronfenbrenner, U. (1994). *Ecological models of human development*. In *International encyclopedia of education* (2nd ed., Vol. 3). Elsevier. (Reprinted from *Readings on the development of children* (2nd ed., lk. 37–43), by M. Gauvain & M. Cole, Eds., 1993, Freeman)
<https://www.ncj.nl/wp-content/uploads/media-import/docs/6a45c1a4-82ad-4f69-957e-1c76966678e2.pdf> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Bruner, J. S. (1986). *Actual minds, possible worlds*. Harvard University Press.

Eesti Kunstimuuseum. (2025). Muuseumitund.
<https://kunstimuuseum.ekm.ee/muuseumitund/?m=kumu#lasteaed> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Eesti Kunstimuuseum. (2025). Muuseumitunnid, veebitunnid, [e-tunnid](#).
https://lydian.ee/peeter-i-maja/?group_filter%5B%5D=lasteaed (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Eesti Teadusagentuur. (2025). *Teaduseetika*. <https://etag.ee/tegevused/teaduseetika/> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Eesti Vabaõhumuuseum. (2025). Haridusprogrammid lasteaedadele.
https://lydian.ee/evm/?group_filter%5B%5D=lasteaed (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Erdman, S., Nguyen, N., & Middleton, M. (2022). *Welcoming young children into the museum: A practical guide*. Routledge.

- Falk, J. H., & Dierking, L. D. (2000). *Learning from museums: Visitor experiences and the making of meaning*. AltaMira Press.
<https://ru.scribd.com/document/396672048/Learning-from-Museums-Visitor-Experiences-and-the-Making-of-Meaning-AltaMira-Press-2000-pdf> (Viimati vaadatud 16.05.2025)
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2024). *Õpikäsitus*. <https://www.hm.ee/opikasisus> (Viimati vaadatud 16.05.2025)
- Hirsijärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Medicina.
- Karnezou, M., Pnevmatikos, D., Avgitidou, S., & Kariotoglou, P. (2021). The structure of teachers' beliefs when they plan to visit a museum with their class.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0742051X20314451> (Viimati vaadatud 17.05.2025)
- Kink, K. (2013). *Klassiõpetajate arusaamad õppekäigu olemusest, olulisusest, efektiivsusest ning õpetaja rollist õppekäigu protsessis* [Magistritöö, Tartu Ülikool].
<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/d1cc7a38-b56c-4e65-a8dc-caf05f28c81d/content> (Viimati vaadatud 17.05.2025)
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. (2008). RT I 2008, 23, 152.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772> (Viimati vaadatud 17.05.2025)
- Koolieelse lasteasutuse seadus. (1999). RT I 1999, 27, 387.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/126042024005> (Viimati vaadatud 17.05.2025)
- Kutsekoda. (2018). *Õpetaja, tase 6: Kutsestandard*.
<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10719263> (Viimati vaadatud 17.05.2025)
- Lastemuuseum Miiamilla: Haridusprogrammid lasteaedadele.(2025) Lydian OÜ.
https://lydian.ee/miiamilla/?group_filter%5B%5D=lasteaed (Viimati vaadatud 17.05.2025)
- Maasik, M. (2023). *Lasteaiaõpetajate pädevus muuseumi kui avatud õpikeskkonna kasutamisel õppe- ja kasvatustegevuses Tartu linna näitel* [Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool].

<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/49d0f902-1f23-4241-89a9-2263f9231e56/content>
(Viimati vaadatud 17.05.2025)

Mathiesen, M. (2016). *Õpetajate suhtumine muuseumisse õpikeskkonnana, Pärnu Muuseumi näitel* [Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool].

<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/1798f29a-ac7c-4add-9877-ee27a6f339be/content>
(Viimati vaadatud 17.05.2025)

Murrik, P., & Põldaru, A. (2011). *Gordoni perekooli kursuse vajalikkusest lasteaiaõpetajate koolituses* [Kvalifikatsioonikursuse lõputöö]. Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon ANDRAS.

<https://www.tlu.ee/sites/default/files/Rakvere%20kolled%C5%BE/Bakalaureuse%20t%C3%B6%C3%B6%20juhendid/Pille%20Murrik%2C%20Aino%20Poldaru%20-%20Loput%C3%B6%C3%B6%20teemal%20Gordoni%20perekooli%20kursuse%20vajalikkusest%20lasteaiaopetajate%20koolituses.pdf> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Niiber, T., & Linnas, M. (2007). *Laps läheb lasteaeda*. AS Atlex.

Nugin, K., & Õun, T. (Eds.). (2017). *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias*. AS Atlex.
https://atlex.ee/workfiles/pdf/Oppe_kasvatustegevus_lasteaias_tutvustus.pdf (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Peaasi. (n.d.). *Sotsiaal-emotsionaalne pädevus ja lapse areng*.
<https://peaasi.ee/sotsiaal-emotsionaalne-padevus-ja-lapse-areng/> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Piaget, J. (1963). *The origins of intelligence in children* (M. Cook, Trans.). W. W. Norton & Company.

Põhikooli riiklik õppekava. (2011). RT I, 2011, 1. <https://www.riigiteataja.ee/akt/114012011001>
(Viimati vaadatud 17.05.2025)

Potsepp, E. (2013). *Õpetajate hinnangud Tartu linna ja maakonna loodusteaduslike muuseumide õpikeskkonnale ning nende haridusprogrammidele* [Bakalaureusetöö, Tartu Ülikool].

<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/d047f794-94d5-4d2b-94b0-7d3166c80cde/content>
(Viimati vaadatud 17.05.2025)

Rogoff, B. (1990). *Apprenticeship in thinking: Cognitive development in social context*. Oxford University Press. <https://academic.oup.com/book/53473> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Slabina, P. (2017, 19. mai). Koostöine õpetamine – ajavõit ja paremad tulemused. *Õpetajate Leht*. <https://opleht.ee/2017/05/koostoine-opetamine-ajavoit-ja-paremad-tulemused/> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Strömpl, J. (2020). Üldmetodoloogilisi küsimusi. In *Kvalitatiivsed uurimismeetodid sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool. <https://sisu.ut.ee/kvalitatiivne/uldmetodoloogilisi-kusimusi/> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Sõnastaja: Eesti muuseumihariduse sõnastik (2015). Koostajad Lüsi, A., Purre, A., Orula, E - L., Visnapuu, K., Telve, K., Kibuspuu, L., Sepp, P., & Pani, T. (Toim). Eesti Muuseumihariduse terminikomisjon. <https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/68692> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Tallinna Haridusamet. (2024). *Muusika ja kunsti teema-aasta*. <https://www.tallinn.ee/et/haridus/muusika-ja-kunsti-teema-aasta>

Tallinna Haridusamet. (2025). *Lasteaiad*. <https://teatmik.haridus.ee/lasteaiad/> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Tallinna Ülikool. (2020). *Täenduslikud muuseumitunnid kui õppetöö loomulik osa*. <https://www.tlu.ee/hti/uudised/tahenduslikud-muuseumitunnid-kui-oppetoo-loomulik-osa> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Timoštšuk, I. (2020). *Kogemusõpe avatud õppekeskkonnas*. SA Eesti Teadusagentuur. https://www.etag.ee/wp-content/uploads/2020/08/Kogemusope_veebi.pdf (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Uusmaa, S. (2012). *Muuseum kui formaalharidust toetav õppekeskkond* [Magistritöö, Tallinna Ülikool]. https://vana.muuseum.ee/uploads/files/magistritoo_sireli_uusmaa.pdf (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Uusmaa, S. (2016). *Lasteiaiaõpetajate teadlikkus muuseumiharidusest ja selle võimalustest alushariduse toetamisel* [Bakalaureusetöö, Tallinna Ülikooli Rakvere kolledž].

<https://www.etera.ee/zoom/30951/view?page=8&p=separate&tool=info&view=0,571,2481,2937>
(Viimati vaadatud 17.05.2025)

Veisson, M. (2017). Lapse areng ja õppimine. In K. Nugin & T. Õun (Eds.), *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias* (lk. 10). AS Atlex.
https://atlex.ee/workfiles/pdf/Oppe_kasvatustegevus_lasteaias_tutvustus.pdf (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Veisson, M., & Nugin, K. (2008). *Lapse arengu hindamine ja toetamine*. Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus.
https://oppekava.ee/wp-content/uploads/2015/07/Lapse_areng_Alusharidus.pdf (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Visnapuu, K. (2020a). *Muuseumipedagoogika rakendamise võimalused formaalhariduses Tartu näitel* [Magistritöö, Tartu Ülikool].
<https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/6ee52bee-fe1e-4cce-af84-8cdfef1cea4d2/content>
(Viimati vaadatud 17.05.2025)

Visnapuu, K. (2020b). Koostööst koostöisuseni muuseumihariduses. *Muuseum*, 1(44).
<https://ajakiri.muuseum.ee/koostoost-koostoisuseni-muuseumihariduses/> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes* (M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, & E. Souberman, Eds.). Harvard University Press.
<https://home.fau.edu/musgrove/web/vygotsky1978.pdf> (Viimati vaadatud 17.05.2025)

Wood, D., Bruner, J. S., & Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem solving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 17(2), 89–100.
https://sachafund.wordpress.com/wp-content/uploads/2018/10/wood_et_al-1976-journal_of_child_psychology_and_psychiatry.pdf (Viimati vaadatud 17.05.2025)

LISAD

Lisa 1. Küsimustik lasteaiaõpetajatele

TALLINNA LASTEAIA- JA MUUSEUMIÕPETAJATE KOOSTÖÖVÕIMALUSED LASTE ARENGU TOETAMISEL

Lugupeetud õpetajad!

Olen Darina Dõrlova, Tartu Ülikooli Narva kolledži kolmanda kursuse üliõpilane. Minu bakalaureusetöö teema on „Tallinna lasteaia- ja muuseumiõpetajate koostöövõimalused laste arengu toetamisel“. Uurimistöö eesmärk on analüüsida lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide koostööd muuseumikülastuste eel-, põhi- ja järeltegevustes. Täpsemalt keskendun sellele, milliseid koostöövorme õpetajad kasutavad ning millised aspektid võivad koostöös jääda tähelepanuta.

Palun Teid osalema minu uurimistöös, vastates alljärgnevale küsitlusele. Küsitlus on anonüümne ning saadud vastuseid kasutatakse ainult bakalaureusetöö koostamiseks. See koosneb 19 valikvastusega ja 2 avatud küsimusest, vastamine võtab aega ligikaudu 15–20 minutit.

Suur tänu vastamast ja Teie panuse eest!

Lugupidamisega

Darina Dõrlova

Tartu Ülikooli Narva kolledži üliõpilane

1. Täpsustage palun Teie tööstaaž lastaias:

Valikvastusega küsimus (üks vastus lubatud)

- kuni 3 aastat
- 4–5 aastat

- 6–10 aastat
- 11–20 aastat
- rohkem kui 21 aastat
- Lisa variant "Muu"

2. Millise rühmaga praegu töötate?

Valikvastusega küsimus (mitmed õiged vastused lubatud)

- sõimerühm
- 3–4 a
- 5–6 a
- 6–7 a
- liitrühm
- sobitusrühm
- Muu, palun nimetage

3. Kas kasutate lastaia õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimiseks muuseumikeskkonda?

Valikvastusega küsimus (üks vastus lubatud)

- kasutan mitu korda aastas
- kasutan 1–2 korda aastas
- ei kasuta
- Muu

4. Kuidas toimub muuseumi haridusprogrammi broneerimine?

Valikvastusega küsimus (üks vastus lubatud)

- lastaiaõpetaja valib ise veebist, muuseumi kodulehelt sobiva programmi ja broneerib meili teel
- lastaiaõpetaja valib ise veebist, muuseumi kodulehelt programmi ja broneerib telefoni teel
- lastaiaõpetaja valib programmi, põhjendab eesmärki ja broneerib lastaia õppejuht
- Muu, palun kirjeldage

5. Millised tegevused on olulised enne muuseumikülastust lisaks haridusprogrammi aja broneerimisele? Palun hinnake iga tegevuse olulisust.

a) Muuseumikülastuse eesmärgistamine, lähtudes koolieelse lasteasutuse õppekava valdkondadest

- väga oluline
- oluline
- mitteoluline

6. b) Muuseumiõpetaja informeerimine oma külastuse eesmärkidest

- väga oluline
- oluline
- mitteoluline

7. c) Muuseumiõpetaja informeerimine oma rühma laste arenguvajadustest (meili või telefoni teel)

- väga oluline
- oluline
- mitteoluline

8. d) Muuseumi eelnev, ettevalmistav külastamine

- väga oluline
- oluline
- mitteoluline

9. e) Muuseumiõppekäiguks ettevalmistavate tegevuste tutvustamine muuseumiõpetajale

- väga oluline
- oluline
- mitteoluline

10. f) Võimalike eeltegevuste soovitude küsimine muuseumiõpetajalt

- väga oluline
- oluline
- mitteoluline

11. Milliseid kanaleid kasutate peamiselt muuseumide haridusprogrammide kohta info hankimiseks?

Valikvastusega küsimus (mitmed õiged vastused lubatud)

- muuseumihariduse infopäevad
- muuseumide kodulehed
- lasteaia siseveeb või koosolekud
- kolleegide soovitused
- lastevanemate ettepanekud
- Õpetajate Leht
- Muu, palun täpsustage

12. Kes peaks Teie arvates muuseumikülastuse sissejuhatuse läbi viima?

- lasteaiaõpetaja
- muuseumiõpetaja
- lasteaiaõpetaja ja muuseumiõpetaja koostöös
- Muu

13. Millisel viisil võiks lasteaiaõpetaja muuseumikülastuse ajal õppeprotsessi toetada?

- Hoiab tasakaalukalt korda ja aitab tagada, et lapsed keskenduksid tegevustele.
- Aitab tegevustes kaasa, kui muuseumiõpetaja seda palub.
- Sekkub ja toetab tegevusi omal algatusel, kui näeb, et lapsed vajavad lisatuge või selgitusi.
- Lisab ja täiendab õppeprotsessi omalt poolt asjakohaste lisaselgitustega, mis toetavad laste arusaamist.

- Muu, palun täpsustage

14. Millisel viisil võiks Teie arvates olla vastutus muuseumis toimuva õppeprotsessi läbiviimise eest jagatud muuseumiõpetaja ja lasteaiaõpetaja vahel?

- Muuseumiõpetaja on õppe läbiviija ja ainuvastutaja.
- Muuseumiõpetaja on õppe läbiviija, kes kaasab vajadusel lasteaiaõpetajat.
- Muuseumiõpetaja ja lasteaiaõpetaja on õppe läbiviimisel võrdväärsed koostööpartnerid, kus lasteaiaõpetaja sekkub vajadusel toetavalt.
- Muu

15. Millisel viisil võiks lasteaiaõpetaja anda muuseumiõpetajale tagasisidet, mis aitaks kaasa muuseumiõpetaja tööle?

- Lühidalt, suuliselt kohe muuseumikülastuse käigus või programmi lõppedes.
- Kirjalikult pärast külastust meili teel.
- Täites muuseumi poolt koostatud tagasisideküsitluse.
- Andes suulist või kirjalikku tagasisidet uue külastuse broneerimisel.
- Muu, palun täpsustage

16. Milliseid järeltegevusi olete lasteaiaõpetajana läbi viinud pärast muuseumikülastust? Kui teie rühm ei ole muuseumi külastanud, palun märkige, milliseid järeltegevusi teeksite, kui selline külastus toimuks.

- Vestlusring, kus lapsed jagavad oma muljeid
- Laste joonistuste või teiste loovtööde tegemine külastuse teemadel
- Rolli- või mängulised tegevused, mis lähtuvad muuseumis nähtust
- Fotode vaatamine ja meenutamine
- Õppetegevused, mis seovad muuseumikogemuse lasteaia igapäevaõppega
- Muu, palun täpsustage

17. Kas järeltegevused viiakse (või viidaks) Teie hinnangul läbi pigem kohe pärast külastust või mõne aja möödudes?

- Kohe pärast muuseumikülastust
- Mõne päeva jooksul pärast muuseumikülastust
- Pikema aja möödudes
- Oleneb konkreetsest teemast ja külastusest
- Muu

18. Kuidas hindate järeltegevuste edukust ja mõju laste arengule? Kui teil puudub otsene kogemus, palun vastake oma hinnangu või ootuste põhjal.

Avatud tekstiga küsimus

Vastuse väli

19. Milliseid järgmistest muuseumidest olete oma töös lastega külastanud?

- Miiamilla Lastemuuseum
- KUMU
- Peeter I maja
- Eesti Vabaõhumuuseum
- Ei ole neid muuseume külastanud
- Muu, palun täpsustage

20. Milliseid järgmistest muuseumidest olete ise oma vabal ajal külastanud?

- Miiamilla Lastemuuseum
- KUMU
- Peeter I maja
- Eesti Vabaõhumuuseum
- Ei ole neid muuseume külastanud
- Muu, palun täpsustage

21. Kas on veel midagi, mida sooviksite omalt poolt lisada või kommentaariks jagada?

Avatud tekstiga küsimus

Lisa 2. Küsimustik muuseumipedagoogidele

TALLINNA LASTEAIJA- JA MUUSEUMIÕPETAJATE KOOSTÖÖVÕIMALUSED LASTE ARENGU TOETAMISEL

Lugupeetud muuseumipedagoog!

Olen Darina Dõrlova, Tartu Ülikooli Narva kolledži kolmanda kursuse üliõpilane. Minu bakalaureusetöö teemaks on „Tallinna lasteaia- ja muuseumipedagoogide koostöövõimalused laste arengu toetamisel“. Uuringu sihtrühmadeks on Lasnamäe linnaosa lasteaiaõpetajad ning Lasnamäele lähimate muuseumide ja Eesti Vabaõhumuuseumi haridustöö tegijad.

Uurimistöö eesmärk on analüüsida lasteaiaõpetajate ja muuseumipedagoogide koostööd muuseumikülastuste eel-, põhi- ja järeltegevustes. Täpsemalt keskendun sellele, milliseid koostöövorme õpetajad kasutavad ning millised aspektid võivad koostöös jääda tähelepanuta.

Palun Teil osaleda minu uurimistöös, vastates alljärgnevale küsitlusele. Küsitlus on anonüümne ning saadud vastuseid kasutatakse ainult bakalaureusetöö koostamiseks. Küsitlus koosneb 10 valikvastusega ja 3 avatud küsimusest. Vastamine võtab aega ligikaudu 15–20 minutit.

Suur tänu vastamast ja Teie panuse eest!

Lugupidamisega

Darina Dõrlova

Tartu Ülikooli Narva kolledži üliõpilane

1. Kui kaua olete töötanud muuseumipedagoogina/haridustöö kuraatorina/tunnijuhina?

Valikvastusega küsimus (üks vastus lubatud)

- Kuni 1 aasta
- 2–5 aastat
- 6–10 aastat
- Üle 10 aasta

- Lisa variant
- Lisa variant "Muu"

2. Millises muuseumis Te töötate?

Valikvastusega küsimus (üks vastus lubatud)

- Lastemuuseum Miiamilla
- KUMU
- Mikkel
- Kadriorg
- Peeter I maja
- Eesti Vabaõhumuuseum
- Lisa variant
- Lisa variant "Muu"

3. Mitu programmi on teie muuseumis 2024/2025. õppeaastal suunatud lasteaialastele?

Valikvastusega küsimus (üks vastus lubatud)

- 1–2
- 3–4
- 5 ja rohkem
- Ei oska öelda
- Lisa variant
- Lisa variant "Muu"

4. Kuidas toimub koostöö lasteaiaõpetajatega muuseumikülastuste planeerimisel?

Valikvastusega küsimus (mitmed õiged vastused lubatud)

- Muuseum pakub lasteaedadele suunatud teabepäevi
- Muuseum teeb lasteaedadele koostööettepanekuid ja soovitab programme
- Muuseum saadab lasteaedadele eelinfo ja soovitud programmi kohta meili teel
- Muuseum saadab lasteaiaõpetajatele individuaalset eelinfot ja soovitud programmi kohta meili teel

- Haridusprogrammi broneerib lasteaia juhtkonna esindaja
- Lasteaiaõpetaja võtab ise muuseumiga ühendust ja broneerib haridusprogrammi
- Lasteaiaõpetaja külastab muuseumi enne lastega tulekut, et arutada laste vajadusi ja tunni eesmärke
- Lisa variant
- Muu, palun täpsustage

5. Kui oluline on Teie arvates lasteaiaõpetaja roll muuseumikülastuse õnnestumiseks?

Valikvastusega küsimus (üks vastus lubatud)

- Väga oluline
- Pigem oluline
- Vähem oluline
- Ei ole oluline
- Lisa variant
- Lisa variant "Muu"

6. Kuidas lasteaiaõpetajad muuseumitundides osalevad?

Valikvastusega küsimus (mitmed õiged vastused lubatud)

- Jälgivad tegevust, kuid ei sekku
- Aitavad lastel keskenduda ja osaleda
- Toetavad tegevusi ja lisavad omapoolseid selgitusi
- Viivad ise läbi mõningaid osi haridusprogrammist
- Lisa variant
- Muu, palun täpsustage

7. Kas lasteaiaõpetajad küsivad enne külastust muuseumipedagoogilt soovitusi ettevalmistavate tegevuste kohta?

Valikvastusega küsimus (üks vastus lubatud)

- Jah, sageli
- Vahel

- Harva
- Ei küsi kunagi
- Lisa variant
- Lisa variant "Muu"

8. Kuidas mõjutab lasteaiaõpetajate antud eelteave (kui seda antakse) Teie muuseumitunni planeerimist?

Valikvastusega küsimus (mitmed õiged vastused lubatud)

- Võimaldab tundi kohandada vastavalt laste eripäradele
- Mõjutab stsenaariumi ja tegevuste järjekorda
- Ei mõjuta oluliselt minu tööprotsessi
- Tavaliselt ei anta eelinfot
- Lisa variant
- Muu, palun täpsustage

9. Kuidas toimub suhtlus lasteaiaõpetajatega enne külastust?

Valikvastusega küsimus (mitmed õiged vastused lubatud)

- Korrapärased planeerimiskohtumised
- Kirjalik infovahetus (e-kirjad, infomaterjalid)
- Telefonivestlus
- Ei toimu aktiivset suhtlust
- Lisa variant
- Muu, palun täpsustage

10. Kas lasteaiaõpetajad annavad pärast külastust tagasisidet muuseumipedagoogile?

Valikvastusega küsimus (üks vastus lubatud)

- Jah, suuliselt kohe pärast külastust
- Jah, kirjalikult (nt e-kirja või tagasisidevormi kaudu)
- Ainult siis, kui muuseum seda eraldi küsib
- Tavaliselt ei anta tagasisidet

- Lisa variant
- Lisa variant "Muu"

11. Milliseid järeltegevusi teate, mida lasteaiaõpetajad on lastega pärast muuseumikülastust läbi viinud?

Avatud tekstiga küsimus

Vastuse väli

12. Kas olete kogunud koostööprobleeme või väljakutseid lasteaiaõpetajatega? Kui jah, siis milliseid?

Avatud tekstiga küsimus

Vastuse väli

13. Milliseid muudatusi või täiendusi võiks teha, et muuseumipedagoogide ja lasteaiaõpetajate koostöö oleks tõhusam?

Avatud tekstiga küsimus

Lisa 3. Ülevaade lasteaialastele suunatud haridusprogrammide Tallinna muuseumides

Tallinna muuseumid pakuvad mitmekesiseid ja alushariduse eesmärke toetavaid haridusprogramme, mis loovad lasteaialastele võimalusi õppida mänguliselt, loovalt ja kogemuslikult väljaspool tavapärast rühmaruumi. Käesolevas ülevaates käsitletakse Lastemuuseum Miiamilla, Kumu kunstimuuseumi, Kadrioru kunstimuuseumi, Mikkeli muuseumi, Peeter I maja ja Eesti Vabaõhumuuseumi haridusprogramme koolieelsele sihtrühmale.

Lastemuuseum Miiamilla kuulub Tallinna Linnamuuseumi struktuuri ning keskendub eelkõige lapsekesksusele ja mängupõhisele õppimisele. Muuseumi haridustegevus toetab alushariduse põhieesmärke, pakkudes lasteaialastele mõeldud programme, mis arendavad nii sotsiaalseid, emotsionaalseid kui ka loovust toetavaid oskusi. Programmid on kohandatud lasteaialaste arengutasemele ning pakuvad vaheldusrikast õpikeskkonda väljaspool tavapärast rühmaruumi.

2024/2025. õppeaasta seisuga pakub Lastemuuseum Miiamilla kaheksat muuseumitundi, mis on mõeldud nii lasteaialastele kui ka I kooliastme õpilastele. Kõik programmid on üles ehitatud mängulisele õppimisele ja kogemuspõhisele lähenemisele ning toimuvad muuseumi ruumides. Olulisel kohal on muuseumitundide sari „Kõik tunded on lubatud“, mille raames käsitletakse kuut erinevat emotsiooni: rõõm, viha, kurbus, üllatus, hirm ja vastikus. Iga tund kestab 60 minutit ning keskendub ühe konkreetse tunde äratundmisele, väljendamisele ja mõistmisele mänguliste tegevuste kaudu. Selline lähenemine toetab lapse emotsionaalset arengut ja eneseteadvust, mis on oluline osa koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas kirjeldatud üldpädevustest (§ 10 lg 4).

Teine tähelepanuväärne programm on „Sõbrasamm“, mis arendab sotsiaalseid oskusi, koostöövõimet ja empaatiat. Programm julgustab lapsi mõistma sõpruse väärtust ja arendama häid suhteid eakaaslastega. Lisaks emotsionaalse ja sotsiaalse arengu programmidele on kavas ka loodushariduslik muuseumitund „Näpud mulda“, mis viiakse läbi muuseumi hoovialal ajavahemikus mai keskpaigast augustini. Tegu on praktilise tunniga, kus lapsed saavad kogeda looduse vahetut lähedust, õppida aianduse algtõdesid ja arendada oma keskkonnateadlikkust.

Kõik Miiamilla muuseumitunnid on üles ehitatud kogemusõppele, toetades lapse loovust, sisemist motivatsiooni ja üldpädevuste arengut (koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, § 10 lg 2). Muuseumikeskkond kui alternatiivne õpikeskkond loob soodsad tingimused elamusõppeks ning aitab rikastada alushariduses kasutatavaid õpimeetodeid.

Eesti Kunstimuuseumi filiaalid ning Eesti Vabaõhumuuseum pakuvad mitmekesiseid ja lapse arengut toetavaid haridusprogramme, mis on suunatud koolieelsele sihtrühmale. Programmid toetavad laste sotsiaalset, kultuurilist ja tunnetuslikku arengut, lähtudes aktiivõppest, visuaalsest mõtlemisest ning kunstilise eneseväljenduse arendamisest.

Kumu muuseumitunnid keskenduvad laste kunstilise teadlikkuse ja visuaalse kirjaoskuse arendamisele. Programmid nagu „Nägude lugemine“, „Täpi seiklused Kumus“ ning „Mustrivõti“ suunavad lapsi kunsti vaatlema ja tõlgendama läbi liikumise, mängu ja loovtööde. Sarjad, nagu „Lugusid kunstis“ ja LAK-tunnid (nt „Seiklus mööda Eestit“), toetavad muu emakeelega laste lõimitud keele- ja kultuuriõpet. Tunnid arendavad lisaks ka kultuurilist teadlikkust ja eneseväljendusoskust.

Kadrioru kunstmuuseum pakub mitmekülgseid programme, kus kunstikogemust rikastatakse meelte, liikumise ja dialoogiga. Programmid nagu „Kunst läbi meelte“, „Muuseumijooga“ ja „Kunstiga kiusamise vastu“ keskenduvad sensoorsele kogemusele, emotsionaalsele intelligentsusele ning väärtuskasvatusele. Ajaloohõngulised tunnid, nagu „Kadrioru lossi lugu“ ja „Riigivanema residents“, aitavad lastel mõista Eesti kultuuripärandit mängulises ja eakohases vormis.

Mikkeli muuseumi tunnid tutvustavad lastele kunstiajaloolisi teemasid läbi muinasjuttude ja esemelise kultuuri. Programmid, nagu „Hiina muinasjutt“, „Hollandi muinasjutt“, „Taani muinasjutt“, „Saksa muinasjutt“ ja „Itaalia muinasjutt“, ühendavad kunsti, kirjanduse ja muusika. Samuti leidub sisukaid käsitöö- ja disainitunde, näiteks „Põnev portselan“ ja LAK-tund „Nutikad nõud“, mis arendavad laste kujundite, mustrite ja materjalide mõistmist.

Peeter I maja kuulub samuti Tallinna Linnamuuseumi koosseisu ning pakub lasteaiastele sobivaid haridusprogramme, mis keskenduvad ajaloolise isiku elu ja ajastu kaudu kultuuripärandi tutvustamisele. Muuseumitund „Vana palee saladused“ tutvustab Peeter I elukohta ja eluolu, ühendades vaatlusülesanded loovate tegevustega. Pedagoog kohandab tunni sisu vastavalt vanuserühmale. Samuti pakub muuseum lasteaiastele sobivat „Ajarännakut Kadrioru pargis“, kus kasutatakse meeltepõhist õppimist ning loodusega seotud tegevusi. Mõlemad programmid toetavad ajalootunnetuse ja kultuuripärandi mõistmise kujunemist.

Eesti Vabaõhumuuseum on suurepärase paik looduslähedase ja kogemusliku hariduse rakendamiseks. Lasteaiastele mõeldud haridusprogrammid hõlmavad rahvapärimust, vanu kombeid, talutöid, loodusõpetust ja traditsioonilist käsitööd. Programmid nagu „Talulapse maailm“, „Käsitöö 100 aastat tagasi“ ja „Rahvalikud mängud“ annavad ülevaate esivanemate igapäevaelust ja arendavad laste tunnetuslikke oskusi. Samuti pakutakse hooajalisi programme rahvakalendri tähtpäevadega seoses, nagu „Mardipäev“, „Jõulud lasteaedadele“ ja „Vastlad“, mis toetavad rahvuskultuuri ja traditsioonide mõistmist.

Kõik programmid on üles ehitatud kogemusõppele ja praktilisele tegevusele, kus osalejad õpivad vahetu kogemuse, mängu, dialoogi ja meelte kaasamise kaudu. Selline lähenemine on kooskõlas alushariduse eesmärkidega, toetades lapse mitmekülgset arengut, väärtuspõhist kasvatust ja keskkonnateadlikkust.